

Daniel Slater: tehnoloogia ooperit ja teatrit ei asenda

Intervjuu

Mart Niineste
muusikatoimetaja

Daniel Slateri töö on ooperite lavastamine üle maailma. Birgitta festivalil on ta platsis „Don Giovanniga”.

●● Kerge komöödiafilm kestab poolteist, tõsisem linatükk kaks tundi. Sellest piirist minnakse harva üle. Ooper aga hakkab sealt pihta. Moodne tehnika võimaldab meil olla internetis korraga mitmel leheküljel. Arvutist filmi vaadates võime erinevalt televisioonist ise valida, millal reklaamipausi teeme. See kõik on jätnud jälje meie keskendumisvõimele. Kas need tehnoloogia arengu kõrvalmõjud võivad ühel päeval ooperi kui žanri tappa?

Ma siiralt loodan, et tõeks saab hoopis vastupidine stsenaarium: mida kaugemale ja kiiremini tehnika areneb, seda suurem on meie vajadus sellise kunstivormi järele, mis võimaldab meil siseneda mõttelisse ruumi, kus meie põhitegevus pole mitte valimine, et millist nuppu vajutada, vaid võimalus sukelduda jutustusse kui omaette maailma. See on aga hoopis teine maailm kui televiisorid või arvutid. Teater ja ooper pakuvad midagi üsna ainulaadset. See on miski, mida me vajame ning mida tehnoloogia üksi meile paku-

Lavastaja Slater (kostümeerimata, üleval paremalt teine) peab üheks oma menu saladuseks oskust ühitada enda ja lauljate arusaama osaliselt kaugtööna valmivast tükkist.

Foto: erakogu

●● Kui ma su „Don Giovanni” trailerklipist futuristlikku lavakujundust nägin, tekkis mul mõte, et Mozarti muusika võiks ju ka *minimal techno*’ks ümber seada. Ehk siis, kui kaugel võib minna et „Don Giovan-

dirigendi tööd tipporkestrite ees meistrite liiga tasemel jalgpallimeeskondade treenimisega. Kas rahvusvahelise ooperilavastaja töö on samasugune? Ma ei tea, sest ma pole kunagi meistrite liiga jalgpalli-

ta ning tekstiga tutvuda, hakkan ma mõtlema, milline võiks tükk välja näha. Selles faasis valin välja lavakunstniku, kellega koostööd teha. Samal ajal, nii kaks aastat enne proovide algust, hakkan koos diri-

Don Giovanni

ETENDUB BIRGITTA FESTIVALI RAAMES

Mozarti „Don Giovanni” Slateri tõlgenduses etendub 17. ja 18. augustil.

sealt pihta. Moodne tehnik võimaldab meil olla internetis korraka mitmel leheküljel. Arvutist filmi vaadates võime erinevalt televisioonist ise valida, millal reklaampausi teeme. See kõik on jätnud jälje meie keskendumisvõimele. Kas need tehnoloogia arengu kõrvalmõjud võivad ühel päeval ooperi kui žanri tappa?

Ma siiralt loodan, et tõeks saab hoopis vastupidine stsenaarium: mida kaugemale ja kiiremini tehnika areneb, seda suurem on meie vajadus sellise kunstivormi järele, mis võimaldab meil siseneda mõtelisse ruumi, kus meie põhitegevus pole mitte valimine, et millist nuppu vajutada, vaid võimalus sukelduda jutustusse kui omaette maailma. See on aga hoopis teine maailm kui televiisorid või arvutid. Teater ja ooper pakuvad midagi üsna ainulaadset. See on miski, mida me vajame ning mida tehnoloogia ükski meile pakkuda ei suuda.

●● **Birgittal mängivad su „Don Giovanni” osalt Eesti ooperilauljad. Järgmise aasta märtsis tood Estonias lavale „Tannhäuseri”. Kuidas need kaks asja juhtusid? Ja üldse, mis sulle rohkem väljakutset pakub, kas konkreetne ooper ise või tundmatu trupp?**

Need asjad juhtusid üksteisest üsna eraldi. Birgitta festival otsustas Garsington Ooperl mu „Don Giovanni” rentida. Ma loodan, et Inglismaa ja Eesti ooperilauljate segakoosseis on jõuline. Väljakutsetega on aga nii, et muidugi on lihtsam töötada nendega, keda sa juba tead. Aga uusi inimesi ja kohti on ka alati põnev näha.

Kusjuures ma ootan väga „Tannhäuserit”. Ja seda kahel põhjusel: esiteks ma saan töötada koos uute lauljatega ning teiseks on see lavastamiseks uskumatult suur väljakutse.

Lavastaja Slater (kostümeerimata, üleval paremalt teine) peab üheks oma menu saladuseks oskust ühitada enda ja lauljate arusaama osaliselt kaugtööna valmivast tükist.

Foto: erakogu

●● **Kui ma su „Don Giovanni” trailerklipist futuristlikku lavakujundust nägin, tekkis mul mõte, et Mozarti muusika võiks ju ka *minimal techno*’ks ümber seada. Ehk siis, kui kaugale võib minna, et „Don Giovanni” või mõni muu klassikateos jääks iseendaks?**

Ma ilmselt vihkaksin „Don Giovanni” muusika *techno*-versiooni kuulamist. Klassikaliste ooperite moodsate interpretatsioonide – kui need on karimid ja põnevad – juures võlub

dirigendi tööd tipporkestri ees meistrite liiga tasemel jalgpallimeeskondade treenimise-ga. Kas rahvusvahelise ooperilavastaja töö on samasugune?

Ma ei tea, sest ma pole kunagi meistrite liiga jalgpallivõistkonda treeninud. Nii palju kui ma sellest üldse unistanud olen. Kindlasti on au töötada koos kõrgliiga ooperilauljatega.

Ja vähemalt selle põhjal, mida jalgpalluritest kirjutatakse, teevad ooperilauljad rohkem tööd, on vähem memmekad ning neil on märkimisväärselt väiksem ego. See-ga peavad jalgpallitreenerid rohkem vaeva nägema.

●● **Nimekate lavastajatega käivad alati kaasas ootused, et mida ja kuidas ta järgmiseks teeb. Milline näeb välja sinu loomeprotsess tööpakkumisest esietenduseni välja?**

Teen lühidalt, sest sel teemal võiks omaette leheloo kirjutada. Kui ma olen võtnud endale aega üksi muusikat kuula-

ta ning tekstiga tutvuda, hakkab ma mõtlema, milline võiks tükki välja näha. Selles faasis valin välja lavakunstniku, kellega koostööd teha. Samal ajal, nii kaks aastat enne proovide algust, hakkab koos dirigendi ja teatriga rollidesse osatäitjaid valima.

Kui peaosalisel on paigas, hakkab lavakunstnikuga edasi töötama. Harilikult valmib esimene lavakujundusplaan aasta enne esietendust. Kui see on nii kunstilises kui ka majanduslikus plaanis vastuvõetav, töötame sellega edasi.

Seejärel hakkame töötama koreograafi, valgustuskunstniku ja muude assistentidega. Et siis pool tööd on tehtud juba enne proove. Proovide ajal on minu jaoks oluline olla paindlik, võtta omaks ka osatäitjate ettepanekuid, mitte toppida kandidisi klotse ümmargustes akudesse.

Viimases faasis on eriti oluline hinnata, kas asi töötab ka päriselt. Kõige olulisem ja raskem on objektiivsus oma töö suhtes ning julgus muuta seda, mis ei toimi. ●

Don Giovanni

ETENDUB BIRGITTA FESTIVALI RAAMES

Mozarti „Don Giovanni” Slateri tõlgenduses etendub 17. ja 18. augustil.

Dirigent: Eri Klas

Lavastaja: Daniel Slater

Kunstnik: Leslie Travers

Valguskunstnik: Bruno Poet

Liikumisjuht: Ran Arthur Braun

Osades: Lauri Vasar, Aile Asszonyi, Ain Anger, Joshua Bloom, Natasha Jouhl, Callum Thorpe, Jesus Leon jt. Tallinna kammerorkester, Festivalikoor.

Birgitta festival algab täna kell 20 Pirita kloostris varemetses Carl Orffi oratooriumitega.

Täpne festivaliinfo:

www.birgitta.ee

Erinevalt jalgpalluritest teevad ooperilauljad rohkem tööd ja pole nii memmekad.

mind pinge, mis tekib. Sul on ootused, mida loob 18. sajandi muusika ja 21. sajandi maailm. Minu jaoks on oluline, et iga uuendus peaks algupärasest draamast, huumorist, muusikast ja tekstist lugu. Seda on väga lihtne kahe silma vahele jätta.

●● **Paavo Järvi on võrrelnud tipp-**

OLÜMPIA TULEMUSED SINU TASKUS!

vaata: m.delfi.ee